

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Το χάσμα γενεών και η ανατροπή των στερεοτύπων**

Το χάσμα των γενεών είναι οι διαφορές μεταξύ των παλαιών γενεών και των νέων, όσον αφορά τις αντιλήψεις τους, την κοσμοθεωρία τους και τον τρόπο ζωής τους. Το χάσμα προκύπτει ως αποτέλεσμα των συγκρούσεων μεταξύ τους, κυρίως λόγω της επικράτησης των στερεοτύπων των παλαιών γενεών και την άρνηση αποδοχής τους από τους νέους. Να σημειωθεί ότι το χάσμα εντοπίζεται για πρώτη φορά τη δεκαετία του '60 και ότι κάθε γενιά μεταξύ της έχει διαφορά 30 χρόνια.

Αναμφισβήτητα, είναι γεγονός πως μεγάλο ποσοστό των νέων αντιτίθεται στις ιδέες των μεγαλύτερων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο νέος κινείται προς τα εμπρός, ενώ ο ηλικιωμένος προσπαθεί να συντηρήσει όσα κατόρθωσε να αποκτήσει. Αιτία φυσικά αυτής της σύγκρουσης είναι τα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα που έχουν εισβάλει στη ζωή μας, τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα οι γνώσεις και οι αντιλήψεις να αναθεωρούνται, να αλλάζουν και άλλες να καταρρίπτονται. Οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν διαμορφώσει νέους τρόπους επικοινωνίας, οι οποίοι θεωρούνται αδιανόητοι για την παλιά γενιά. Όταν μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου μπορείς να επικοινωνήσεις με κάποιον που βρίσκεται στο άλλο άκρο του πλανήτη, δεν είναι δυνατό ο άνθρωπος που ανήκει στη γενιά Χ να αντιληφθεί ότι ο νέος έχει απίστευτη άνεση -σε βαθμό που αγγίζει την άγνοια κινδύνου- να επικοινωνεί και να συναναστρέφεται τον οποιονδήποτε άγνωστο.

Σήμερα τα ερεθίσματα που οι νέοι δέχονται οδηγούν στη γρήγορη ωρίμανσή τους και συντελούν εύκολα στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους. Η επίδραση των ξένων πολιτισμών και η παγκοσμιοποίηση είναι χαρακτηριστικά εντελώς άγνωστα για τις παλαιές γενιές, αλλά συγχρόνως εντελώς φυσιολογικά για τις νέες. Αυτό έρχεται σε σύγκρουση με τις παραδοσιακές αξίες και αντιλήψεις των παλαιών γενεών. Η εισροή πολιτισμικού περιεχομένου από ξένες χώρες αρκετά

πιο προοδευτικές και αναπτυγμένες σε συνδυασμό με την προβολή των απενοχοποιημένων και φιλελεύθερων προτύπων τους έχει ως αποτέλεσμα ακόμα και την κατάρρευση των στερεοτύπων φύλου για τις νέες γενιές.

Για παράδειγμα, τα «πρότυπα» για τις γυναίκες έχουν αλλάξει και η γυναίκα είναι εξίσου ισχυρή και ανεξάρτητη με τον άντρα. Υπάρχουν ακόμη, άτομα που προσδιορίζουν την ταυτότητά τους ως κάτι ουδέτερο. Δυστυχώς όμως, οι παλαιές γενιές αδυνατούν να προσαρμοστούν και να ακολουθήσουν τα νέα δεδομένα, και πολλές φορές η επιρροή τους είναι τόσο έντονη και ισχυρή, ακόμα και στα παιδιά τους, γεγονός που καθιστά μια από τις βασικές πληγές της σύγχρονης κοινωνίας και αιτία πολλών προβλημάτων. Αυτό που φυσικά απαιτείται είναι αυτό που αποτελεί και την πηγή των πάντων, η παιδεία και ο σεβασμός. Η ανοχή στη διαφορετικότητα χωρίς παρέμβαση στον τρόπο ζωής του άλλου. Τόσο απλό αλλά και τόσο δύσκολο.

Μαρία Κοζανίτη, *Offline post*, 06.02.2021

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 10

A2. Σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους να δώσετε τον χαρακτηρισμό «**Σωστό**» ή «**Λάθος**», με βάση το κείμενο. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, παραπέμποντας στα αντίστοιχα χωρία του κειμένου.

1. Εξαιτίας των σύγχρονων τεχνολογικών επιτευγμάτων πολλοί νέοι έρχονται σε ιδεολογική σύγκρουση με τους μεγαλύτερους.
2. Οι μεγαλύτεροι κατανοούν τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες στον τρόπο επικοινωνίας.
3. Η όψιμη ωρίμανση των νέων οφείλεται στα ερεθίσματα που δέχονται.
4. Οι αντιλήψεις σχετικά με τη θέση κάθε φύλου στην κοινωνία διατηρούνται ακόμα και σήμερα.

5. Η αδυναμία προσαρμογής των ηλικιωμένων στη σύγχρονη πραγματικότητα και η παρεμβατικότητα τους προκαλούν πολλά προβλήματα.

Μονάδες 5

B1. Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου **«Αναμφισβήτητα, είναι γεγονός ... τον οποιονδήποτε άγνωστο»**. Επιπλέον να καταγράψετε έναν τρόπο ανάπτυξης της ίδιας παραγράφου και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

Μονάδες 5

B2. **«Οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν διαμορφώσει νέους τρόπους επικοινωνίας, οι οποίοι θεωρούνται αδιανόητοι για την παλιά γενιά»**.

Να αναγνωρίσετε το είδος σύνταξης (ενεργητική-παθητική) σε κάθε μία από τις προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να αιτιολογήσετε την επιλογή της από την αρθρογράφο. Στη συνέχεια να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της.

Μονάδες 5

B3. Να εντοπίσετε τον τρόπο συνοχής των περιόδων λόγου στην τελευταία παράγραφο **«Για παράδειγμα, τα «πρότυπα ... και τόσο δύσκολο.»** του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ. Στο κείμενο γίνεται λόγος, ανάμεσα στα άλλα, για τη διαφορά νοοτροπίας μεταξύ των μεγαλύτερων και των νέων, γεγονός που συχνά οδηγεί σε σύγκρουση. Σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί σε εφημερίδα της περιοχής σας, να παρουσιάσετε με επιχειρήματα τις αιτίες που οδηγούν στο χάσμα μεταξύ των γενεών (250-300 λέξεις).

Μονάδες 20

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο μπαμπάς θα σε σκοτώσει άμα δε γίνεις δικηγόρος...»

Ο έφηβος ήρωας του μυθιστορήματος *Ο φύλακας στη σίκαλη* (1951), Χόλντεν Κόλφελντ αποβάλλεται από το οικοτροφείο-σχολείο του και περιπλανιέται για λίγες μέρες —μέχρι την έναρξη των διακοπών των Χριστουγέννων— μόνος στη Νέα Υόρκη, πριν να επιστρέψει στο σπίτι του. Στο επιλεγμένο απόσπασμα ο ήρωας συναντιέται κρυφά με την αδερφή του, τη Φοίβη. Συζητά μαζί της και εξηγεί για ποιον λόγο απορρίπτει το επαγγελματικό μέλλον που του επιβάλλει η οικογένειά του και της εξηγεί το αντισυμβατικό και ιδεαλιστικό του όνειρο: θέλει να γίνει «φύλακας στη σίκαλη»...

[...] «Πάψε να βρίζεις. Καλά, πες τίποτ' άλλο. Πες κάτι που θα σ' άρεσε να είσαι. Ας πούμε φυσικός. Ή δικηγόρος. Ή κάτι».

«Εγώ δε μπορώ να γίνω φυσικός. Είμαι αδύνατος στη φυσική».
«Καλά, τότε δικηγόρος — σαν τον μπαμπά, ας πούμε».

«Καλοί είναι οι δικηγόροι, δε λέω — αλλά δε μου πάει», της κάνω. «Θέλω να πω, οι δικηγόροι είναι εντάξει άμα τρέχουνε και γλιτώνουνε τις ζωές των αθώων όλη την ώρα, και τέτοια, αλλά αυτά δεν τα κάνεις άμα είσαι δικηγόρος. Το μόνο που κάνεις είναι να βγάζεις ένα κάρο λεφτά, και να παίζεις γκολφ, και να παίζεις μπριτζ, και ν' αγοράζεις αυτοκίνητα, και να πίνεις μαρτίνι, και να κάνεις τον καμπόσο. Κι έπειτα, ακόμα και να 'τρεχες να γλίτωνες τους άλλους και τα ρέστα, πώς θά 'ξερες ότι το κάνεις επειδή θέλεις στ' αλήθεια να τους σώσεις τη ζωή, ή το κάνεις επειδή στην πραγματικότητα αυτό που θέλεις, είναι να γίνεις τρομερός δικηγόρος, κι όλοι να σε χτυπάνε στην πλάτη και να σου δίνουνε συγχαρητήρια στο δικαστήριο, άμα τελειώνει η κωλοδίκη, οι δημοσιογράφοι και τα ρέστα να πούμε, έτσι όπως γίνεται στο κωλοσινεμά; Πώς το ξέρεις ότι δεν είσαι κάλπης; Το πρόβλημα είναι πως δεν θα το ξέρεις».

Δεν είμαι και πολύ σίγουρος πως το Φοιβάκι καταλάβαινε τί διάολο της έλεγα. Θέλω να πω, στο κάτω κάτω είναι μονάχα πιτσιρίκι, να πούμε. Αλλά τουλάχιστο μ' άκουγε. Έστω και να σ' ακούει κάποιος, δεν είναι και

τόσο άσχημα.

«Ο μπαμπάς θα σε σκοτώσει. Θα σε σκοτώσει», μου λέει.

Δεν την άκουγα όμως. Σκεφτόμουνά κάτι άλλο — κάτι τρελό. «Ξέρεις τι θα 'θελα νά 'μαι;» της λέω. «Ξέρεις τι θα 'θελα νά 'μαι; Θέλω να πω, αν μπορούσα να διαλέξω μόνος μου, διάολε;»

«Τι; Και μη βρίζεις. Θα το πω στη μαμά».

«Ξέρεις εκείνο το τραγούδι που λέει, “Όταν πιάνεις κάποιον πού 'ρχεται μέσ' απ' τη σίκαλη;” Θα 'θελα —»

«Δεν λέει έτσι. Λέει, “Όταν ανταμώνεις κάποιον πού 'ρχεται μέσ' απ' τη σίκαλη”», μου κάνει το Φοιβάκι. «Είναι ποίημα. Του Ρόμπερτ Μπερνς».

«Το ξέρω πως είναι ποίημα του Ρόμπερτ Μπερνς».

Πάντως είχε δίκιο. Έτσι λέει: “Όταν ανταμώνεις κάποιον πού 'ρχεται μέσ' απ' τη σίκαλη”. Δεν τό 'ξερα όμως τότε.

«Νόμιζα πως ήτανε: “Όταν πιάνεις κάποιον”», της λέω. «Τέλος πάντων, νά, φαντάζομαι όλα κείνα τα πιτσιρίκια να παίζουνε ένα παιχνίδι σ' ένα μεγάλο σικαλοχώραφο και τα ρέστα. Χιλιάδες πιτσιρίκια, και δεν είναι κανέννας εκεί —θέλω να πω, κανέννας μεγάλος— εκτός από μένα. Και γω στέκομαι φύλακας, στο χείλος ενός τρελογκρεμού. Αυτό που πρέπει να κάνω, είναι να τα πιάνω άμα κάνουνε να πέσουνε στον γκρεμό — θέλω να πω, άμα τρέχουνε και δεν βλέπουνε πού πάνε, πρέπει να πετάγομαι από κάπου και να τα πιάνω. Αυτό θα κάνω όλη μέρα. Θα 'μαι μονάχα ο φύλακας στη σίκαλη, να σώζω τα παιδάκια όταν κινδυνεύουν και τα ρέστα. Το ξέρω πως είναι παλαβωμάρα, αλλά είναι το μόνο πράμα που θα 'θελα νά 'μαι στ' αλήθεια. Το ξέρω πως είναι παλαβωμάρα».

Το Φοιβάκι δεν είπε τίποτα για κάμποση ώρα. Μετά, όταν είπε κάτι, το μόνο που είπε ήτανε, «Ο μπαμπάς θα σε σκοτώσει άμα δε γίνεις δικηγόρος».

Τζ. Ντ. Σάλιντζερ, *Ο φύλακας στη σίκαλη*, μτφρ. Τζένη Μαστοράκη,

εκδ. Επίκουρος,
Αθήνα 1978, σ.σ. 207-209.

ΘΕΜΑΤΑ

A. Το απόσπασμα ολοκληρώνεται με τη φράση **«Ο μπαμπάς θα σε σκοτώσει άμα δε γίνεις δικηγόρος»**. Ποιος είναι ο λόγος που ο Χόλντεν συγκρούεται με τον πατέρα του και ποια γνώμη έχει η Φοίβη για αυτό το ζήτημα; Ποια η δική σας γνώμη; Να παρουσιάσετε τις απόψεις σας σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων.

Μονάδες 15

B1. Να προσδιορίσετε τον τύπο του αφηγητή (ομοδιηγητικός, ετεροδιηγητικός) με βάση τη συμμετοχή του στα γεγονότα και να το τεκμηριώσετε κάνοντας αναφορά σε ένα απόσπασμα από το κείμενο.

Μονάδες

5

B2. Ποιος είναι ο κύριος αφηγηματικός τρόπος του αποσπάσματος (αφήγηση/διήγηση, διάλογος) και τι πετυχαίνει με αυτόν ο συγγραφέας;

Μονάδες 5

B3. Να σχολιάσετε τη γλώσσα και το ύφος του αφηγητή, παραπέμποντας σε αντίστοιχα χωρία. Είναι επίσημη και σοβαρή ή νεανική και προσιδιάζει ιδιόλεκτο-αργκό; Κατά πόσο η γλώσσα του κειμένου σας πείθει ότι πρόκειται για έφηβο αφηγητή;

Μονάδες 5

Γ. Ο Χόλντεν απαντά στη Φοίβη και στην προειδοποίησή της ότι ο πατέρας τους θα γίνει έξαλλος, **«Καρφάκι δε μου καίγεται κι αν με σκοτώσει»**. Με αφορμή αυτό και όλη τη συμπεριφορά του κεντρικού ήρωα του αποσπάσματος, να παρουσιάσετε, σε ένα ενιαίο κείμενο 150 περίπου λέξεων, τρία τουλάχιστον γνωρίσματα που χαρακτηρίζουν τους νέους κάθε εποχής. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με παραδείγματα.

Μονάδες 20